

MEDENÎ KANUN İLE SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUNUNU AÇISINDAN KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR

Doç.Dr. Emine AKYÜZ*

I- KORUNMAYA MUHTAÇLIK KAVRAMI

A) Genel Olarak

Korunmaya muhtaç olma kavramı çok geniştir. Çünkü, kimseli veya kimsesiz varlıklı veya varlıksız, suçlu veya suçsuz, herhangi bir eksikliği olması veya olmaması gibi kişisel özellikleri veya ayrıntıları nazara alınmaksızın, hukukî bakımdan sağ ve tam doğduğu andan itibaren reşit olduğu ana kadar her çocuk korunmaya muhtaçtır.¹ Bunun nedenini çocuğun bedensel ve fikirsel bakımdan tam olarak gelişmemiş ve hayata karşı tecrübesiz olmasında aramak lâzımdır. Zaten ana babaya velâyet hakkı bu nedenle verilmiştir.

Dar anlamda korunmaya muhtaçlık kavramı ise, bir çocuğun kanunun emrettiği ölçüde ihtimam ve bakım görmemesini ve bunun sonucunda beden, fikir ve ruh güvenliğinin tehlikeye düşmesini ifade eder. Bizim de üzerinde duracağımız bu dar anlamda korunmaya muhtaçlık kavramıdır.

Hâkimin, Medenî Kanununun 273.maddesi gereğince velâyet hakkına müdahale edebilmesi için, çocuğun bedensel veya fikirsel güvenliğinin tehlikeye düşmüş, yani onun korunmaya muhtaç hale gelmiş olması lâzımdır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kanununun 3. maddesinin 'b' bendinde hangi çocukların korunmaya muhtaç olduğu belirtilmiştir.

Burada üzerinde durulması gerekli husus Medenî Kanunun 273. maddesiyle SHÇEKK.nun 3. maddesi arasındaki ilişkidir.

* Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü Öğretim Üyesi.

¹ İnan, Ali Naim: İktisadî Araştırmalar Vakfı Tarafından hazırlanan "Korunmaya Muhtaç Çocuklar" isimli Panelde sunulan Tebliğ, İst. 1970, s. 42.

Korunmaya muhtaç çocuklara ilişkin ilk özel kanun olan 5387 sayılı Kanun, "beden, ruh ve ahlâk gelişimleri tehlikede olup, ana ve babasız, ana ve babası belli olmayan ve *Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre* haklarında korunma tedbirleri alınmasında zaruret görülen çocukların mahkeme kararıyla ve reşit oluncaya kadar . . . sağlanırlar" diyerek Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanunun Medenî Kanun ile bağlantısını açık bir şekilde belirtmişti. Böyle açık bir hüküm ne 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanunda ne de 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda vardır. Ancak hâkim 2828 sayılı Kanunu MK. ile birlikte uygulayarak özel kanundaki boşluğu MK. hükümleriyle doldurmalıdır. Çünkü, yalnızca 2828 sayılı kanun açısından hareket edilirse ana babası olan çocuklar hakkında korunma tedbirlerinin alınabilmesi için bunların ana babaları tarafından fuşşa, dilencilige, alkollü içkileri ve uyuşturucu maddeleri kullanmaya ve başboşluğa sürüklenme tehlikesine maruz bırakılmaları gerekir. Ana baba bu gibi davranışlarda bulunmadığı halde MK. 272. maddesinde belirtildiği şekilde çocuğa karşı görevini yerine getirmiyorsa 2828 sayılı kanun hükümlerine göre korunma tedbirleri alınamayacaktır. Bu ise doğru olmayan bir sonuçtur. Bu nedenle hâkim MK. ve 2828 sayılı SHÇEKK. hükümlerini bir arada uygulayarak çocuk hakkında gerekli koruma tedbirlerini almalıdır. Aslında gerek 6972 sayılı eski KMÇHK. gerek 2828 sayılı yeni SHÇEKK'nu, MK.nun 272, 273 ve 274. maddelerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla çıkarılmıştır. Bu husus 16 Eylül 1965 tarihli resmi gazetede yayınlanmış bulunan "Türk Medenî Kanununun Velâyet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzük"ten anlaşılmaktadır. Tüzüğe göre "6972 sayılı Kanunun öngördüğü müesseselerin mevcut olmaması halinde hâkim diğer imkânlardan faydalanır ve özellikle 1593 sayılı Belediyeler Kanununun 15. maddesinin ilgili hükümlerine dayanarak çocuk hakkında gerekli tedbirleri alır (Tüzük md. 2/II)". Demekki hâkim önüne gelen bir meseledeki şartlar 2828 sayılı kanun hükümlerine uymuyor diye çocuk hakkında koruma tedbirleri almaktan kaçınmaz.

B) *Medenî Kanuna göre Korunmaya Muhtaç Çocuklar*

MK. nun 273. maddesine göre çocuğun korunmaya muhtaç bir çocuk sayılması için bedensel veya fikirselsel gelişiminin tehlikeye düşmesi veya onun manen terkedilmiş olması gerekir.

Tehlike ve manen terkedilme kavramları birbirine çok sıkı şekilde bağlıdır. Çünkü, çocuğun tehlikeye maruz kalması birçok hallerde onun manen terkedilmesine yol açar. Manen terkedilmiş olma, çocuğun maruz kaldığı bedensel veya fikirsel tehlikenin doğurduğu ağır bir sonuçtur. Bu nedenle çocuğun korunmaya olan ihtiyacına işaret eden bu iki halin uygulamada tek başına bulunmadığı söylenebilir.²

1- Çocuğun bedenen veya fikren tehlikeye Düşmesi

Çocuğun bedenen veya fikren tehlike içinde olması onun korunmaya muhtaç olduğunu gösteren ve uygulamada sık sık rastlanan bir durumdur.

Burada herşeyden önce, hukukî tehlike kavramının konuşma dilinde kullanılan tehlike kavramından daha dar anlamda olduğunu belirtmek gerekir. Normal konuşma dilinde kullanılan anlamdaki tehlike hâkimin müdahalesine yol açmaz. Bir tehlike, ancak çocuğun güvenliğini ciddi biçimde zarara uğratabilecek hale gelmiş ise kanunun bahsettiği anlamdadır. Bununla beraber hâkimin müdahale edebilmesi için, tehlikenin ağır olması şart değildir. Tehlike hafif te olsa doğurduğu zararın ileide artacağından ve normal şartlara göre ana babanın böyle bir zararın sonuçlarını ortadan kaldıramayacağından endişe ediliyorsa hâkim, MK. 273. md. 1. fıkrası gereğince müdahale edecektir.³

Acaba çocuk hangi bakımlardan tehlikeye maruz kalabilir?

Medenî Kanunumuzun 273.md.1. fıkrası, çocuğun bedensel veya fikirsel güvenliğinin tehlikeye maruz kalmasından söz eder. Bu maddede velâyet hak ve görevine ilişkin hükümlerin, yani MK. 264 ve 265. maddelerinde ana babaya yüklenmiş olan görevlerin müeyyidesidir. Ana baba, adı geçen maddelerde belirtilen şekilde çocuğun beden, fikir ve ruh güvenliğine ihtimam göstermeyerek onun tehlikeye düşmesine sebep olurlarsa, hâkim, MK. 273. maddesi gereğince müdahale eder. Şu halde MK. 273. maddesi çocuğun beden, fikir ve ruh, yani tüm güvenliğini tehdit eden tehlikeleri içine alır.

² Lehmann, Walter: Die Einschränkung der elterlichen Gewalt durch massnahmen Gemäss Art. 283 und 284 des schweizerischen Zivilgesetzbuches, Diss. Bern 1949, s. 34.

³ Grob, Hans: Das Recht des Kindes auf die Fürsorge der Eltern, Diss, Zürich 1912, s. 76.

Çocuğun bedensel güvenliğinin hangi hallerde zarar göreceği veya tehlikeye düşeceği açıktır. Örneğin, tüberküloz veya kalıtsal bir hastalığın bulaşmasından korkuluyor veya çocuk fazla çalıştırılıyor, başka herhangi bir şekilde istismar ediliyor, aşırı şekilde cezalandırılıyorsa onun bedensel bakımdan tehlike içinde olduğu söylenebilir. Keza çocuğun gereği gibi ihtimam görmemesi, denetim ve gözetim altında bulundurulmaması, yeter derecede beslenmemesi veya üvey ana tarafından kötü muameleye tabi tutulması halinde de çocuk bedensel bakımdan tehlikeye düşmüş sayılır.⁴

Fikirsizliğin tehlikeye maruz kalmasına ise, ana babanın çocuğu muntazam okula göndermemesini, meslekî yetişmesini ihmal etmesini, özel eğitime muhtaç çocuğu uygun bir müesseseye yerleştirmemesini örnek gösterebiliriz.

Çocuğun dilencilığe, hırsızlığa itilmesi, çalışmaya arzu duymaz şekilde yetiştirilmesi, çevrenin kötü etkilerinden korunmaması, ana babanın iffetsiz ve düzensiz bir hayat yaşayarak ona kötü örnek teşkil etmesi gibi hallerde de çocuk ahlâki bakımdan tehlikeye düşmüş sayılır.⁵

2- Çocuğun Manen Terkedilmiş Olması

Aile çocuğun sadece bedensel gelişmesini değil, aynı zamanda onun kişilik ve yeteneklerinin de gelişmesini mümkün kılmalı ve çocuğa büyüdüğü, ergenlik yaşına ulaştığı zaman, başkaları ile normal ilişkiler kurabilmesi, ait olduğu toplumun üyesi olarak kendine düşen sorumlulukları üzerine alabilmesi ve daha sonra da baba ve analık görevini ifa edebilmesi için gerekli olan denge ve olgunluğu kazanmalıdır.

Günümüzde, ekonomik, sosyal, kültürel hızlı değişme ve gelişmeler aile yaşantısı üzerinde olumsuz etkiler meydana getirmekte ve çoğunlukla da aileyi tam bir çözülmeye götürmektedir. Bu nedenlerle ana baba çocuk ile gereği gibi ilgilenememekte ve çocuk manen terkedilme tehlikesi ile yüz yüze gelmektedir.

Acaba manen terkedilme kavramından ne anlaşılmalıdır?

Yazarlar, bedenî, fikrî ve ahlâkî terkedilmeye verdikleri öneme göre, bu kavramı çeşitli şekillerde tanımlamışlardır. "Manen terke-

4 Hegnauer, Cyril: Komm. Zum Sch. Privatrecht, Bd. II. Abtl. I, Teilband I.: Das eheliche Kindesverhältnis, Bern 1964, Art. 284, Nr. 15.

5 Hegnauer, Komm. Art. 284, Nr. 17.

dilme, ana babanın veya onların temsilcilerinin veya özel bir eğitimcinin çocuğun yetişmesinde ihmalkâr davranmasından meydana gelen bir eğitime muhtaçlık durumudur. Bu durum, kendisini ihmal edilmiş çocuğun yaşına göre normal ahlaki olgunluğa sahip olmaması ve bu yüzden çevresi ve toplum için tehlike teşkil etmesinde gösterir.⁶

Ancak, bu tanım medenî kanun açısından çok dardır. Çünkü, tanım her ne kadar manen terkedilmiş olmanın hem nedenini hem sonucunu belirtmiş ise de, sadece çocuğun ahlaki güvenliğini nazara almıştır.

Diğer bazı yazarlar ise manen terkedilmiş olmanın devamlı bir durum olduğuna işaret ederek kavramı daha açık bir şekilde tanımlarlar: Manen terkedilmiş bir çocuk, öyle hatalı davranışlar yapmaktadır ki, bu davranışlar artık alışkanlık haline gelmiştir ve kişinin kendi gücüyle düzeltilemezler.⁷

Manen terkedilme bir anlık bir görünüş değil, devamlı bir durumdur. Bu durum çocuğun bedenî ve fikrî güvenliğine ilişkin olması bakımından çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir.⁸ Ancak yalnızca bedenî veya fikrî terkedilmeden söz edilemez. Çocuğun bedenî bakımdan ihmal edilmesi çoğu kez fikrî bakımdan da ihmal edilmesi sonucunu doğurur. Bunun aksi de mümkündür.

Manen terkedilmeye doktrinde aşağıdaki örnekler verilir:

Çocuk yeterli besin alamamış, gelişmesi geri kalmış, tüberküloz veya kemik hastalığına tutulmuş ise bedenî bakımdan terk edilmiş demektir.

Çocuğun fazla yalan söylemesi işten ve okuldan kaçınması, suç eğilimleri göstermesi, sinema ve diğer eğlence yerlerine dadanması da fikren ve ahlâken manen terkedilmiş olmasının belirtileridir.⁹

Ç) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa Göre Korunmaya Muhtaç Çocuklar.

6 Enfants Privés d'un milieu familial normal, Nations Unies Departement des questions Sociales, New York 1952, s. 4.

7 Clostermann, Heller Stephani: Enzyklopadisches der Jugendfürsorge, Leipzig 1930, s. 829.

8 Lehmann, s. 44.

9 Egger, A.: Das familienrecht, 2. Abtl, Die Verwandtschaft, Art. 252-359, Zürich 1943 Art. 284 Nr. 5.

2828 sayılı kanun yeni bir korunmaya muhtaç çocuk tanımı getirmiştir. Bu kanuna göre korunmaya muhtaç çocuk, "beden, ruh ve ahlâk gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup.

- 1- Ana veya babasız, ana ve babasız
- 2- Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan
- 3- Ana veya babası veya her ikisi tarafından terkedilen
- 4- Ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan veya başıboşluğa sürüklenen çocuklarıdır" (SHÇEK.md.3/b).

Kanunun 3.maddesinde belirtilen çocukların durumunu ayrı ayrı incelemek yerinde olur.

1- Ana veya babasız veya ana ve babasız çocuklar

Bu çocuklar, Medenî Kanunun aradığı şartlara uygun olarak evlenmiş (MK. md. 88-111 ve 125) olan kişilerden doğmuş fakat ölüm ile ana ya da babasını veya her ikisini de kaybetmiş bulunan çocuklardır. Böylece bunlar ana babasının himayesinden yoksun kaldığı için korunmaya muhtaç duruma düşmüşlerdir.

2- Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan çocuklar

Bu gruptaki çocuklar evlilik içinde veya evliliğin ortadan kalkmasından sonra doğmuş çocuklar olabilecekleri gibi evlilik dışı fiili birleşmelerden doğmuş çocuklar da olabilir. Bunlar yapılan bütün zabita aramalarına rağmen ana ve babası tesbit edilemeyen çocuklardır.

3- Ana ve babası tarafından veya her ikisi tarafından terk edilen çocuklar

Bu gruptaki çocuklar, muhtelif sebep ve etkenlerle kanunun kendilerine yüklediği ödevleri kasten yapmayarak veya bu ödevleri yerine getirmekte maddi veya manevi acz içinde buldukları için ana babaları tarafından terk edilmiş çocuklardır.

4- Ana veya babası tarafından ihmal edilip kötü alışkanlıklara sevk edilen çocuklar

Bu sonuncu gruptaki çocuklar kanunun ana babaya yüklediği ihtimam, çocuğu görüp gözetmek, nezaret etmek, denetlemek görevlerinde gösterdikleri ihmal dolayısıyla, fuhuşa, dilencilığe alkollü içkileri ve uyuşturucu maddeleri kullanmaya ve her türlü sosyal tehlikelere sürüklenme tehlikesine maruz kalan çocuklardır. Keza menfaat karşılığında başkalarına verilen çocuklar da bu gruba girer.

II. ÇOCUĞUN KORUNMAYA MUHTAÇ DURUMA DÜŞMESİNİN NEDENLERİ

Hâkimin velâyet hakkına müdahale edebilmesi için çocuğun korunmaya muhtaç duruma düşmesi, başkabir deyişle bedenlen fikren veya ruhen tehlike içinde olması gerekir.

Çocuğun korunmaya muhtaç duruma düşmesine yol açan nedenler hâkimin müdahalesinde çok az rol oynar. Bununla beraber bu nedenler çocuğun korunması için en uygun tedbirin hangisi olduğu konusunda karar verebilmek bakımından önemlidir.

Çocuğun tehlike veya manen terkedilmesine yol açan etkenleri kişisel ve sosyal etkenler olarak tasnif etmek mümkündür.

Kişisel etkenler, çocuğun kendisinde, kişiliğinde bulunan akli, ruhi ve katılımsal eksikliklerdir.

Katılım, büyük ana ve babalarla, ana babalardan fûrûğlarına geçen hastalıklar veya anormalliklerdir. Bu tanımdaki hastalık kavramı, sara, verem, frengi ve diğer bedeni eksiklikleri, anormallik kavramı ise, karakter bozuklukları, ruh dengesizliği, alkolizm, irade zaafi vs. gibi hususları ifade eder.

Bu tip çocuklar normal çocuklara oranla kişiliklerinde bulunan karakter, irade zaafi ve ruh dengesizliği sonucu manen terkedilmeye daha müsait durumdadırlar. Çünkü, bu eksiklikler çocuğun normal gelişimini güçleştirir ve onun güvenliğinin devamlı bir tehlike içinde olmasını ifade eder. Ana babalar çoğunlukla bedensel veya ruhsal eksikliğin doğurduğu güçlükleri yenmek için gerekli bilgi ve güce sahip değildirler. Böyle bir durumda hâkimin müdahalesi ile, yani çocuğun ana babadan alınıp bir kuruma yerleştirilmesi ile onun manen terkedilmiş durumda kalması önenebilir.

Ancak, çocuktaki kalıtsal eğilimler dış etkilerin de katkısı olmaksızın pek az hallerde manen terkedilmeye yol açarlar¹⁰ bir heki-me göre, "hastalıkta tevarüs edilen hastalığın kendisi değil, istidadıdır. Bir zencinin çocuklarına tevarüs ettirdiği şey siyah rengi değil, güneş ziyası karşısında fazla miktarda siyah renk maddesini teşkil edebil-mek kabiliyetidir. İrsi bir hastalığın bir fertte kendisini göstermesi için ferdin hastalık nüvesini hamil bulunması, bu nüvenin hastalık şeklinde tezahürüne imkân verecek dış şartların mevcut olması lâ-zımdır". Buradaki dış şartlardan maksat başta çevre, sosyal ve ailevi terbiye olmak üzere yakın ve uzak çevreden gelen etkilerdir.

Demekki çocuğun korunmaya muhtaç hale düşmesine yalnızca kalıtım veya yalnızca çevre tek başına yol açmamaktadır. Bu iki fak-tör arasında karşılıklı bu etkileşim vardır. Fakat çevre daha büyük rol oynamaktadır.¹¹

Dış şartlarla, kişinin kendisinde bulunan eğilimler arasındaki karşılıklı ilişki konusunda pestaleozzi şunları söylemektedir" Şartların insanı yarattığını çok gördüm, fakat aynı şekilde insanın şartları ya-rattığını da gördüm. İnsanın içinde kendisini iradesine göre idare etme gücü vardır. Bunu yaptığı anda kendisini yetiştirme işine kat-kıda bulunur ve kendisini etkileyen şartları da değiştirebilir"¹².

Dış şartlar ya da sosyal etkenler çevreden gelen zararlardır. Bu konuda yapılan araştırmalardan, olayların çoğunda çevrenin et-kisinin çok büyük rol oynadığı, hatta bu etkinin tehlike veya manen terkedilmenin tek veya çocuğun eğilimlerinin de katkısı ile önemli nedeni olduğu görülmektedir.¹³ Çünkü çocuk, doğduğu andan başla-yan ve yaşının ilerlemesi nisbetinde artan ölçülerde aile içi ve aile dışı çevrenin sayısız etkilerine maruz bulunur. Bu etkiler olumlu veya olumsuz, iyi veya kötü bir takım alışkanlıkların meydana gelmesi veya mevcut alışkanlıkların yine olumlu veya olumsuz yönde artması sonucunu doğurur.

Tehlikeye yol açan nedenlerin önemli bir kısmı da kötü aile şart-larında bulunmaktadır. Ailevi etkenler, eğer çocukta zararlı eğilimler

10 Montalto, Edouard: Jugendverwahrlosung mit besonderer Berücksichtigung Schweizerischer Verhältnisse, eidgenössischer und kantonaler Erlasse, Zug 1939, s. 43 vd.

11 Montalto, age., s. 20-28.

12 Lehmann, agt., s. 47 den naklen

13 Többen, H.: Die Jugendverwahrlosung und ihre Bekämpfung, Münster 1927, s. 61 vd.

de varsa kötü sonuçlara yol açarlar.¹⁴ Çünkü çocuk doğduğu andan itibaren muayyen bir yaşa gelinceye kadar ana babasının etkileri altındadır, ilk terbiyeyi, iyi ve kötü alışkanlıkları onlardan alır.

Ana baba arasındaki ailevi bağların zayıflığı, devamlı ve şiddetli geçimsizlik, evde bir üvey ana veya babanın varlığı veya ana babanın hiç olmayışı çocuğun muhtaç olduğu ilgi ve sevgiyi görmemesine sebep olur.

Bundan başka, ana babadan biri veya her ikisinin başkalarıyla gayrimeşru yaşaması, küfürbaz, ayyaş, serseri, tembel, kendileri çalışmaksızın çocuğun sırtından geçinmek amacıyla onu vasıta edinmeleri de manen terkedilmeye yol açar.

Bu tür aileler çocuklarına olumlu ve yararlı bir terbiye veremezler. Aksine babanın otoritesinin, sorumluluk hissini ve bunlarla birlikte çocuğun eğitim ve öğretimiyle ilgilenme özelliğinin tamamıyla kaybolduğu bu aileler kendi davranışlarıyla da çocuklarına kötü örnek olurlar.

Tehlike ve manen terkedilmenin çocuğun dışında bulunan diğer bazı nedenleri de kötü ekonomik şartlardır. Ekonomik ve sosyal hayattaki hızlı değişimler aile yaşayışı üzerinde doğrudan doğruya etki meydana getirmekte ve çoğu kez aileyi fiilen çözülmeye götürmektedir.

Ekonomik şartlar yüzünden hem ana hem baba çalışmak zorunda kalmakta ve çocuklarına gereği gibi nezaret edememektedir. Oysa çocuğun ana babasının ihtimam ve ilgisine ihtiyacı vardır. Çocuk, özellikle ananın ihtimamından mahrum ise, bedensel, sosyal ve ruhsal gelişmesi geri kalmakta, çocukta zihin ve ruh bozuklukları görülmektedir.¹⁵

Bundan başka tek odadan ibaret bozuk mesken şartlarının çocuğa hem bedensel, hem ahlâksal bakımdan zarar vereceği açıktır. Kötü mesken şartlarının bedensel, psikolojik ve ahlâki sakıncalarının kötü örnekleri uygulamada korunmakta olan çocuklar arasında az değildir.

¹⁴ Egger, A.: Die heutige rechtliche Lage der Familie, im Bericht des Bundesrates "Für die Familie" vom 10 oktober 1944, s. 225 vd.

¹⁵ Burmeister, Eva: (Çev. Beker Necdet): Çocuk Bakımı ile ilgili olarak Çocuklarla Kişisel Çalışmalar Ankara, 1962, s. 12.

Görülüyor ki, çocuğun korunmaya muhtaç hale düşmesine yani manen terkedilmesine çeşitli kişisel ve sosyal etkenler yol açmaktadır. Bununla beraber bütün tehlike ve manen terkedilme olaylarında asıl göze çarpan şey, bu nedenler dolayısıyla çocuğun eğitiminin ihmal edilmiş veya ona eksik eğitim verilmiş olmasıdır. Bu ihmalde ana veya baba evinin şu veya bu şekilde yetersizliklerinin büyük rolü vardır. Ayrıca eğitimciler eğitim kurumlarındaki eğitim aksaklıklarının da çocuğun tehlikeye düşmesine ve manen terkedilmesine yol açtığını söylerler.

Bununla beraber okul veya ana baba evi, her bakımdan mükemmel olsa bile çocuk için hiç bir tehlikenin olmayacağı söylenemez. Çünkü çocuk sokakta ve toplum yaşantısı içinde de birçok tehlikelere maruz kalabilir. Özellikle yetişkinlerin çoğunluğunun çocuğa karşı gerekli anlayışa ve sorumluluk duygusuna sahip olmamaları bu tehlikeleri artırır.

Şu halde çocuğun manen terkedilmiş olması, dolayısıyla korunmaya muhtaç duruma düşmesi, eğitiminin evde, okulda ve toplum yaşantısında ihmal edilmiş olmasıyla ortaya çıkan bir durumdur şeklin de tanımlanabilir. Çocuğun böyle bir duruma düşmesinde çevre ve eğilimler ikinci planda rol oynar.¹⁶

---

16 Montalta, s. 41.